

Vogels kijken langs De Digitale Snelweg

Nummer 84

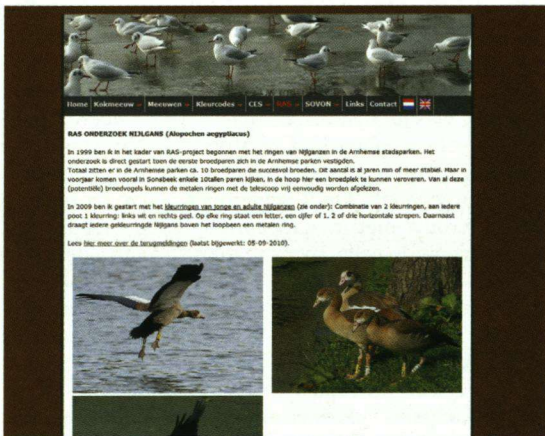
Peter C. Meijer

Drieteenstrandloper

In aflevering 81 van deze rubriek meldde ik al eens over het onderzoek dat Jeroen Reneerkens doet aan Drieteenstrandlopers (*het Vogeljaar* (58)4:168). Hier is nog een bericht over dit onderwerp: 'Een Drieteenstrandloper die amper één ons woog, vloog in minder dan vijf dagen zesduizend kilometer van Noorwegen naar Ghana. De vogel werd 11 augustus 2009 gefotografeerd in een guur Zuid-Noorwegen. Op 16 augustus 2009 zag een Ghanese bioloog hem onder de kokospalmen op het strand van Esiana. De strandloper was te herkennen aan pootringtontjes in verschillende kleuren. Biologen van de Rijksuniversiteit Groningen en van de Universiteit van Accra in Ghana voorzien de vogels van kleurringen om hun leefwijze en overlevingskansen te kunnen onderzoeken. Het nut van kleurringen is hiermee weer eens aangetoond.' Het bericht is al weer van een tijdje geleden, maar nog steeds interessant.

Nijlganzenrui

Klaas van Dijk uit Groningen gaat na hoe Nijlganzen ruien. Hij meldde op 4 september 2010 het volgende: 'Al jarenlang word ik geïntrigeerd door een opmerking van Gerrit Gerritsen in een artikel in Limosa (Gerritsen 2001) dat Nijlganzen tijdens de slagpenrui hun vliegvermogen behouden en geen simultane slagpenrui hebben. In de handboeken (Glutz van Blotzheim en Cramp et al.) staat dat, met één uitzondering, alle soorten *Anati-*

Op een website van Frank Majoor staat informatie over geringde Nijlganzen.

dae (ganzen / eenden / zwanen) een simultane slagpenrui vertonen. De Ekstergans *Anseranas semipalmata* wordt in beide handboeken vermeld als de enige soort *Anatidae* waarbij de slagpenrui niet simultaan worden geruid. Het Handbook of the Birds of the World (Del Hoyo et al.) voegt hieraan toe dat ook 'some forms of the genus *Chloephaga*' (Andesgans / Magelhaengans, etcetera) geen simultane slagpenrui vertonen. Wel stelt Cramp et al. dat weinig bekend is over de rui bij Nijlganzen. Er wordt verwezen naar twee artikelen in de Ostrich van W.R. Siegfried uit 1965 (jaargang 36, pag. 94) en 1967 (jaargang 38, pag. 173-178). Nooit was ik zelf in de gelegenheid dit eens goed te bekijken. In de parken in de stad Groningen broedden een aantal paren Nijlganzen, maar de ouders ruiden nooit hun slagpenrui tijdens het opgroeien van hun jongen. Kort na het vliegvlug worden van hun jongen gaat de hele familie op de wieken en dan vliegen ze de wijde wereld in. Dit was ook zo bij de broedpopulatie Nijlganzen in Arnhem en omgeving (ringonderzoek van Frank Majoor). Ook daar nooit een spoor van slagpenrui tijdens het broeden en opgroeien van de jongen en ook daar verdwenen de ouders met hun jongen zodra de jongen konden vliegen. Eind augustus 2010 heb ik met zekerheid kunnen vaststellen dat ook Nijlganzen simultane slagpenrui (kunnen) vertonen.

- Bij de Orionvijver (stad Groningen) zat een broedpaar met tien halfwaskuikens (ik was hier op 13 juli 2010 voor het laatst geweest en toen was het

vrouwtje nog aan het broeden). Op 27 augustus waren beide ouders niet in slagpenrui, maar op 30 augustus was de man een flink deel van zijn slagpennen kwijt (in ieder geval alle buitenste pennen). Op 31 augustus was de man alle slagpennen kwijt. Ik heb de meeste pennen kunnen verzamelen en duidelijk was te zien dat de man een typische vleugel had waarbij kort van tevoren alle slagpennen waren uitgevallen. Op 2 september was de vrouw niet in slagpenrui. Bij de vrouw is geen spoor te zien van één of meer slagpennen die ontbreken.

- Bij de Hamburgervijver (stad Groningen) ontdekte ik op 1 september een broedpaar met vijf halfwaskuikens. Ook hier was de man in simultane slagpenrui en de vrouw in het bezit van compleet uitgegroeide slagpennen. De man is al iets verder in de rui dan de man bij de Orionvijver en de kuikens zijn iets eerder geboren (kleine week?) dan de kuikens bij de Orionvijver. In beide gevallen (Orionvijver en Hamburgervijver) hield de man zich afzijdig en hij was niet of nauwelijks betrokken bij de bewaking van de kuikens.

- In het Stadspark (stad Groningen) zit een broedpaar met twee kleine kuikens (kort voor 19 augustus geboren). Op 31 augustus en op 2 september waren beide ouders niet in de slagpenrui (beide met complete vleugels met geen spoor van 'gaten' in de vleugels).

Ook Frank Majoor heeft afgelopen zomer in parken in Arnhem en omgeving enkele Nijlganzen in simultane slagpenrui gezien. Frank maakt hier melding van op zijn website: <http://frankmajoor.nl/indexnijlgans1-nl.shtml>. Verder onderzoek zal ook op deze website gepubliceerd worden. Klaas van Dijk stelt een drietal vragen:

- Zijn er meer mensen die waarnemingen hebben (of foto's) van ruiende Nijlganzen die kunnen vliegen (en die dus geen simultane slagpenrui vertonen)? Of zijn

dergelijke foto's ergens op internet te vinden?

- Ruien vroeg broedende Nijlganzen pas na het vliegvlug worden van de kuikens de slagpennen elders (in groepen op open water, ver van mensen, etc.) en laat broedende Nijlganzen de slagpennen (in ieder geval de man) tijdens het opgroeien van de kuikens [Een systeem zoals bijvoorbeeld bij Grauwe Gans, Rotgans, etc.]? Heeft iemand anders hier ook wel eens naar gekeken?

- Heeft iemand een idee of slagpenrui van de Nijlgans tijdens het opgroeien van de kuikens ongeveer gelijktijdig plaatsvindt bij man en vrouw (zoals bij bijvoorbeeld bij de Rotgans) of ruien man en vrouw gescheiden (zoals bij Knobbelzwaan met eerst de vrouw en pas daarna de man)?

In oktober was er een interessante discussie over de herkomst van de Nijlgans als wilde vogel in Europa. Het gaat te ver die discussie hier te voeren. Als iemand van de e-mailschrijvers een publicatie wil maken, dan willen wij er in *het Vogeljaar* graag aandacht aan besteden. Overigens zijn de e-mails terug te vinden in het archief van Eurobirdnet Nederland.

Noordse Stormvogel

'Pelagic trips' zijn echt iets voor de liefhebbers. Met prachtig weer is het goed toeven aan boord, maar met windkracht zeven 'is it a different cook'. Martijn de Jonge laat ons meegenieten van de in 2010 gehouden vogelreis op zee. Hij e-mailt: 'Van zondag 12 september 2010 tot dinsdagavond 14 september vond de eerste Botney Cut Experience plaats, georganiseerd door Pterodroma Adventures. Een pittige trip met veel 'grauwe pijlen' en stevige zee. Uniek was de nacht driftend op zee in de Botney Cut, waarbij het schip de Dageraad was overgeleverd aan de elementen. Een primeur was

Een pagina van de uitgebreide website van Martijn de Jonge. Er zijn ook indrukken van zeereizen te vinden op deze website.

de vangst van een Noordse Stormvogel op volle zee bij windkracht zeven. De vogel beet stevig van zich af, maar kon desondanks worden gemeten, gewogen en geringd'. Een leuke serie foto's van de tocht is te bekijken op:
<http://www.martijndejonge.nl/frame.php?catId=23221>.

Oehoe

Hoe is het mogelijk? Ricardo van Dijk wees ons op onderstaand nieuwsbericht dat uit de Nieuwsbrief Groene Ruimte komt. In een e-mail schrijft hij: 'Je zou denken dat de Oehoes van de ENCI-groeve door het beheer van Natuurmonumenten eindelijk met rust gelaten gaan worden, maar niets lijkt minder waar. Een zwemplas, restaurants, tokkelbanen en een klimwand, niets lijkt Natuurmonumenten te gek. Niks kansen voor amfibieën, vogels, planten en vlinders, lang leve de recreant.' Zie ook het artikel op de website van Trouw:

http://www.trouw.nl/groen/nieuws/article3239299.ecel/Recreeren_in_een_mergelgroeve_.html#comments.

Natuurmonumenten nam onlangs het eerste deel van de mergelgroeve van ENCI over. In 2018 stopt het cementbedrijf ENCI met de winning van mergel in de Sint-Pietersberg bij Maastricht. Het gebied wordt in fasen in beheer gegeven bij Natuurmonumenten. De eerste stap werd op 1 oktober 2010 gezet, met de overdracht van de 'Oehoevallei' in het noorden van het gebied en de heuvel, die gemaakt is van de grond die op de gewonnen mergel lag. In totaal krijgt Natuurmonumenten 120 ha van het gebied in beheer. Natuurmonumenten wil rond de mergelgroeve een recreatiegebied creëren. Midden in de groeve komt een zwemplas en langs het bedrijventerrein verschijnen mogelijke restaurants, terrassen en een museum. Er komen verscheide-

The screenshot shows a news article on the 'Trouw Groen!' website. The main headline is 'Recreëren in een mergelgroeve'. A sub-headline reads: 'Cementbedrijf ENCI stopt in 2018 met de winning van mergel in de Sint-Pietersberg. Delen van de groeve zijn nu al teruggegeven aan Natuurmonumenten, dat er zowel natuur als mens de ruimte wil geven.' The article text begins: 'Dertien jaar na de eerste maal dat ENCI zijn afval uitstiet in de FOTOS NATUURMONUMENTEN: ENCI'. There are several small images and text snippets visible on the page, including a photo of a landscape and a small text box that says 'Het is een oude mergelgroeve die nu wordt gebruikt als natuurmonument'.

Delen van de mergelgroeven bij Maastricht zijn door ENCI overgedragen aan Natuurmonumenten. Daaronder viel ook de vallei waar Oehoes broeden.

ne uitzichtpunten en er kan een tokkelbaan of een klimwand worden gebouwd. De Oehoevallei is een hobbelig terrein met gras en lage struikjes. In de nissen van de mergelwanden die de vallei omgeven, broeden sinds 1997 ieder jaar Oehoes. Natuurmonumenten heeft dit jaar alvast bomen in de vallei gekapt om er grasland van te maken. Er komen geiten en schapen die het land open moeten houden. De terreinbeherende organisatie heeft ook al delen van de Sint-Pietersberg in handen die rondom de groeve liggen, zoals enkele mergelgrotten en Fort Sint-Pieter. Na toevoeging van de afgraving zelf, zal de oppervlakte van het natuurgebied bijna verdubbeld zijn.'

Spreeuwen

Wij genieten allemaal wel eens van die enorme spreeuwenwolken in de nazomer. Hoe kan dit toch

The screenshot shows the 'Astronomy Picture of the Day' website. The title is 'Astronomy Picture of the Day' with a NASA logo. Below the title is a caption: 'Ontdek het heelal! (of niet) Elke dag wordt een andere afbeelding of foto van ons fascinerende heelal onder de aandacht gebracht met een bijbehorende korte uitleg geschreven door een sterrenkundige.' The date is '15 September 2010'. The main image is a photograph of a starry sky with a crescent moon and a bright star. Below the image is the credit: 'Wolven, Vogels, Maan, en Venus Credit & Copyright: Louis Galois/Panoramic (Spain)'.

Op YouTube kunt u genieten van mooie opnamen van spreeuwenwolken.

dat duizenden Spreeuwen allemaal tegelijk wenden en keren? Er zijn natuurlijk theorieën over. Prachtige opnames van het verschijnsel zijn te zien in de film 'Pan' gemaakt in 1961 op de Nieuwkoopse Plassen door Herman van der Horst. De film gaat over een jongen die in zijn roeiboort en zwemmend een watergebied verkent, waar zich allerlei broedende vogels bevinden. 'Onder het bespelen van zijn panfluit kijkt hij nieuwsgierig rond. Tot hij wordt aangevallen door een grote Knobbelzwaan die pas kalmeert door het rustige spel van de jongen op zijn panfluit. De film eindigt met een trage paringsdans door twee volwassen zwanen, bewegend op deze panfluittonen en de jongen die het watergebied al roeiend verlaat. De film werd in 1962 bekroond op het festival van Cannes en in 1963 genomineerd voor een Oscar'.

Op de volgende websites zijn ook prachtige beelden van een groep vliegende Spreeuwen te zien: http://www.apod.nl/ap100915_nl.html en <http://www.youtube.com/watch?v=81wFZavdhPU>.

Interessante websites

Zij is jong en heeft interesse in: Fotografie, Organisatie, Grafisch Ontwerp en natuurlijk Lol. Op de website FOGOL van Debby Doodeman uit Blokker kunt u lezen waar het plezier in kan bestaan. Organiseren van excursies naar bijvoorbeeld het interessante eiland 'Kreupel' in het IJsselmeer. Zie: <http://www.iamproducties.nl/test/FOGOL/html/>. Regelmatig zet Arno van Berge Henegouwen interessante zaken op de website 'Wilde Wijde Wereld' (<http://www.wildewijdewereld.nl/>) waarop discussies staan over klimaatverandering, duurzaamheid, natuurbehoud,

Een website over allerlei verschijnselen in de lucht, waarop niet alleen informatie over (regen)wolken is te zien, maar waar ook een verwijzing staat naar de YouTube-film met vliegende Spreeuwen.

FOGOL
www.fogol.nl

Profil

Naam: Debby Doodeman
Geboortedatum: 1983
Ervaring: 10000+ uren, organisatie vaartochten en diverse andere leuke activiteiten.
FOGOL: Fotografie, Organisatie, Grafisch, Ontwerp, L&A

In mijn kleinegen begin mijn grote interesse voor de natuur en alles wat hier in leeft. Naar verloop van tijd moettes ik dat met de camera de wereld meer aandacht bieden. Omdat ik heel veel dingen al aan al meer bezig ben en tijd haastend bij de F&W, doe ik veel ervaring op in de praktijk. Vanaf deze grote interesse is in 2008 FOGOL opgericht. Dit all evenement en F&W is, meer weten is

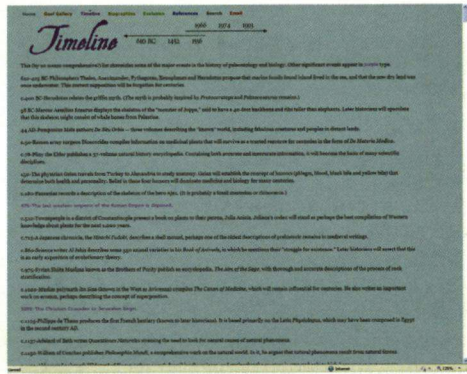
Friesland-Hollandia Dagblad, probeer ik een zo breed mogelijk publiek te bereiken. Ik probeer door middel van een goed verhaal de natuur op een leuke manier te presenteren en benadrukken te maken. De andere aspecten die ik verbinding in het milieu voor mij een groot belang en houd ik daar bij iedere stap rekening mee.

personen die bereikbaarheid met de natuur met mij te maken hebben. In de toekomst kan ik van plan om steeds om stap verder te gaan. In zijn gang te voet te gaan mensen bekend maken met de organisatie FOGOL, en hen met zoveel plezier te laten beleven van de natuur als ik.

De website FOGOL van Debby Doodeman geeft onder andere informatie over een tocht op de het schip de Friesland op het IJsselmeer.

Om een indruk te geven van de grootte van een braakbal van een Bosuil is er een mobiele telefoon naast gelegd. De foto is te zien op de website 'Wilde Wijde Wereld'. Het is de grootste braakbal met botresten die Arno van Berge ooit vondt.
Foto: Arno van Berge.

Op internet zijn verscheidene websites met informatie over de historie en ontwikkelingen in de kennis van ornithologie.

milieu en biodiversiteit. Ik kijk regelmatig op deze website. Dit keer viel mij de foto op van de grote braakbal van een Bosuil. Ter vergelijking is er een mobiele telefoon bij gelegd.

Geschiedenis van de ornithologie

Henri Bouwmeester wijst ons op een website over de geschiedenis van de ornithologie. De Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) is in 1956 ontstaan uit de Nederlandse Ornithologische Vereniging (opgericht in 1901) en de Club van Nederlandse Vogelkundigen (opgericht in 1911). Het blijkt dat kennis van de geschiedenis van de ornithologie maar bij weinig mensen bekend is. Dat is natuurlijk jammer. Je zou denken dat mensen die naar vogels kijken, toch iets weten van de voorgangers die op allerlei gebied hun sporen hebben verdiend.

Wie geïnteresseerd is kan kijken op: http://www.fact-index.com/t/ti/timeline_of_ornithology.html. Ruud Vlek wijst op andere websites over dit onderwerp:

- <http://www.strangescience.net/timeline.htm>;
- <http://www.1911encyclopedia.org/Ornithology>;
- <http://www.natuurcijfers.nl/kronieken/>

■ P.C. Meijer, Mossel 16, 1775 JB Middenmeer, (0227) 50 35 59; e-mail: digitalesnelweg@petercmeijer.nl.

LITERATUUR:

Gerritsen, G.J. (2001): Zomerconcentraties van ruim 1000 Nijlzanzen (*Alopochen aegyptiacus*) in Zwolle. *Limosa* 74(1):27-28.

kroniek1700-1800.htm;

- http://fr.wikipedia.org/wiki/Portail:Histoire_de_la_zoologie_et_de_la_botanique;
- http://www.scricciolo.com/Nuovo_Neornithes/indice.htm.

Reactie

Tineke Groot uit Schagen meldde mij op 30 september 2010: 'Naar aanleiding van de berichten in *het Vogeljaar* het volgende over Boomkruipers in de Rembrandtlaan in Schagen. Al drie jaar achtereen broeden Boomkruipers onder de daklijsten van rijtjeshuizen. Telkens doen ze dat bij een ander huis. Ongeveer op het midden van de dakhelling schuiven ze naar binnen. Ook ik heb het foerageren op de kopse muur van ons huis waargenomen. De nok lijkt me een prima plek om te slapen, maar dat heb ik ze niet zien doen.'

Mocht u mij op zaken willen attenderen of naar aanleiding van bovenstaande reageren dan kunt u bellen of schrijven. Mijn website vindt u op: <http://www.petercmeijer.nl>. Hier vindt u een link naar *het Vogeljaar* en genoemde links uit de rubriek 'Vogels kijken langs De Digitale Snelweg'. Ook de websites van vogelaars en vogelorganisaties kunt u hier vinden.